

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

4.
СТРАНА

Научни скуп о матерњем језику и култури

Уметност инспирисана Вујичићем

7.
СТРАНА

3.
СТРАНА

Прославе Мале Госпојине

Културне и духовне свечаности у Батањи

12.
СТРАНА

ПОЛИТИКА

Милораг Додик после референдума о Дану Републике Српске:

Одговорићемо референдумом кад год покушају да нас понизе

Према Додиковим речима, референдум је законско право које има Република Српска (РС) и истакао да је посебно поносан на чињеницу да је све прошло без инцидената.

„Српски народ је показао политичку зрелост, политичку одлучност. Имамо дефинитивно позитивне резултате референдума, излазност је сасвим довољна у складу са законом. Према прелиминарним подацима сасвим мали број је било оних који су гласали супротно од 'да', рекао је Додик.

Он је нагласио да је референдум о Дану РС успео и да ће тај ентитет БиХ, на све ситуације у којима јој се покуша одузети право, или када се покуша понизити и одузети јој се достојанство, поново одговорити референдумом.

„Сада смо добро увежбали и можемо да одговоримо веома често и веома спремно на сваки покушај понизавања РС... Имамо позитивне резултате референдума. Излазност је сасвим довољна у складу са законом. БиХ је пуна насиља и незаконитих одлука високих представника. Устав РС је прекршен и он мора да буде доведен у склад. Ми нећемо одустати да то питање рашчистимо“, казао је председник РС.

Према његовим речима, РС је на референдуму показала свој политички капацитет и политичку вољу и одлучност, без намере да било кога угрози. Додик је навео да је референдум био један од корака спрово-

Председник Републике Српске рекао је да Бањалука организовањем гласања није желела никога да угрози и да су власти РС заједно са опозицијом донеле одлуку о одржавању референдума. Он је подсетио да је то прво такво одлучивање после Дејтонског мировног споразума

ђења одлуке Уставног суда БиХ о Дану Републике, истичући да су грађани РС потврдили да желе да 9. јануар буде Дан РС.

„Ово је јака манифестација воље становништва како би се одредио према нечему што је за њега важно и свето“, рекао је председник РС.

Коментаришући тврдње председа-

вајућег Председништва БиХ Бакира Изетбеговића да ће бити неизбежна међународна реакција према званичницима у РС који су организовали референдум, Додик је казао да РС „нема чега да се плаши“ и да ће он наставити и даље да ради.

Он је навео да је управо Изетбеговић, кога, како је казао, међународна

заједница фаворизује, покренуо причу о Дану РС, истичући да РС након данашњег референдума има одговор и изражену вољу народа да се супротстави.

На новинарско питање да ли ће бити референдума о Суду и Тужилаштву БиХ, Додик је одговорио: „Биће. Шта те брига? Чућеш“, и додао да се не плаши да ће бити ухапшен због референдума, јер, како је навео, нема основа да буде кривично гоњен. Оценивши да ће 25. септембар ући у историју, Додик је изразио уверење да ће се многи позивати на тај дан као пример одлучности и да ће многи бити поносни на оно што је урађено и поред свих забрана.

„Уставни суд је рекао да члан 3 треба прилагодити, али није прописао на који начин. Ми смо сматрали да је адекватан начин да се оде на референдум. Сада знамо да је 9. јануар потврђен од стране становништва и да грађани РС нису били спремни да се одрекну тог датума“, рекао је Додик.

Он је навео да нико у РС ни од садашњих, ни од будућих политичара неће моћи да занемари ту чињеницу и вољу народа. Додик је истакао да се гласало о Дану РС, а не о статусу, и да референдум није био „из ината“ већ реакција на раније акције које су биле предузете.

„Република Српска нема чега да се плаши, идемо даље, настављамо да радимо по нашем плану и програму“, подвукао је Додик. ■

Може ли и Србија да идојне ојраду иројив мијранаша?

Министри блиски Вучићу траже подизање граничних баријера

Док премијер Александар Вучић и даље тврди да „подизање зидова“ неће заштитити Србију и њене границе, његове изјаве у којима је наглашавао да министри Александар Вулин и Небојша Стефановић траже подизање ограда, многе наводе да помисле како ће Србија кренути путем којим је већ пошла Мађарска

Министар спољних послова Србије Ивица Дачић на питање да ли најаве подизања нових зидова, као и изјаве појединих министара, указују на то да ће и Србија „да се огради“, одговара кратко: „Не!“ На питање да ли се то неће догодити ни под којим условима, уследио је исти одговор.

За разлику од њега, Владимир Петронијевић извршни директор Групе 484, која се бави проблемом миграција, оцењује да не треба искључити могућност подизања ограда „јер су то већ урадили сви око нас“. Додаје, међутим, да је свака врста физичке препреке опасност да избеглице „приступе праву на ефикасну заштиту“.

— Такве слике смо гледали на грчко-македонској граници. Не верујем у обрачуна са мигрантима докле год не постоји велики притисак из Грчке,

а то зависи од договора ЕУ и Турске — додаје Петронијевић.

Упадљива је, ипак, промена реторике када је реч о мигрантској кризи. Од првобитног хваљења како се са овим невољницима у потрази за бољим животом убедљиво најбоље поступа у Србији, дошли смо до тога да „не знамо шта да радимо с њима“. Премијер је својевремено говорио и о томе да би у Србији задржао одличне занатлије и лекаре које су у међувремену, како признаје, „покупили Американци и Немци“. Сада су, како сам каже, међу мигрантима најзаступљенији они економски из Авганистана.

— Сви други су се оградиле, или најављују подизање ограда. Мађарска и Хрватска имају прећутну сагласност ЕУ. Грчка пропушта све, баш као и Македонија која нема интерес да задржава људе на границама, јер њену територију они прећу за три-четири

сата. Ми не можемо да рачунамо да ће неко такав наш потез да подржи — оцењује Радош Ђуровић, директор Центра за заштиту и пружање помоћи тражиоцима азила.

У међувремену, Србија је постала привремена дом за више од 7000 миграната са којима, како каже сам Вучић, „Србија не зна шта ће“, нити они сами знају шта ће са собом. Знају само да не желе да остану у Србији, али и да ниједна друга држава не жели да их прими.

Они сада у Србији остају и по неколико недеља, за разлику од претходног периода када су остајали свега по два-три дана, пре него што би наставили пут ка Немачкој и Шведској, што су им биле главне дестинације.

Капацитета за пријем још има, тврде у Комесаријату за избеглице, али ни они нису неограничени. Према ранијим проценама, Србија би могла да смести до 10.000 миграната. ■

Храмовне славе у нашим насељима у Мађарској

Мала Госпојина окупила сународнике у више српских средина

ДУХОВНОСТ

Поводом Мале Госпојине, црквене славе у Бати, свету архијерејску литургију служио је епископ будимски Лукијан, уз саслужење свештенства Епархије будимске: јеромонаха Андреја, игумана манастира у Српском Ковину, протојереја Лазара Пајтића, архијерејског заменика, протојереја Радована Савића, пароха ловранског, протонамесника Зорана Остојића, пароха будимпештанског, јереја Николе Почуче, пароха калашког, ђаконa Зорана Живића и јерођаконa Митрофана из манастира Грабовац.

За певницом су овом приликом појали Милан Радован из Бате, Сава Галкан из Сентандреје и Милан Дујмов из Будимпеште. Чтец је био Немања Миленковић, док су „Оче наш“ читала деца из Бате. У проповеди коју је одржао, прота Радован Савић је поздравио преосвећеног владу, свештенство и госте, а затим је говорио о значају и животу Пресвете Богомајке, о њеној љубави према нама, о моћним молитвама и испуњењу наших молитви упућених њој, о њеној вези између онога и овога света.

Православни верници у оним насељима настањеним Србима, у којима се Мала Госпојина прославља као храмовна слава, обележили су празник молитвеном речју, а било је и традиционалних забавних програма, уз музику, песму и наступе фолклорних друштава

Бата

Сантово

И владика Лукијан је, такође, поздравио Батлије и њихове госте, а после литургије народ и свештеници ишли су у литији до крста и обавили опход око цркве и помен за упокојене.

После ручка, приређеног у ресторану, вечерње је служио јереј Никола Почуча из Калаза, уз појање осталих свештеника, али и других присутних. Кумови су овога пута били чланови породице Јасберењи: Арон, Јанош, Зорка и Мелинда. За следећу годину, те часне дужности прихватили су се Ђорђе и Орши Радован. Протонамесник Далибор Миленковић је поздравио госте и одржао проповед, а у наставку је одржан пригодан програм који је осмислила професорка Видосава Слобода, са децом школског узраста из Бате, која похађају часове српског језика.

Њихови гости били су малишани из Ловре, који су извели фолклорни програм, односно српске народне игре, под вођством учитељица Софи-

је Иванов, Дијане Алексов и Јелене Вукајловић-Краус.

У наставку се и заиграло у порти, док је игранка уследила после вечере, уз музику и песму чланова Оркестра „Село“.

Срби из Сантова су, заједно са гостима који су пристигли из разних крајева Мађарске, али и из Србије и Хрватске, патрона своје светиње прославили 17. септембра ове године. Свету литургију, коју је својим лепим појањем увећао квартет састављен од женских појаца из Шида, Сантова и Печуја, служили су јереј Јован Бибић, парох сантовачки, и протођакон Андраш Штријк.

У оквиру славског богослужења уприличена је литија, опход цркве, а сам крај свете литургије духовни пастир Сантовчана искористио је за кратку, свечану проповед. Јереј Бибић се потом захвалио овогодишњој куми славе, госпођи Златици Горјанац, на новим црквеним пре-

кривачима, којима је улепшала светињу. Речи захвалности парох је упутио и Стевану Перићу из Бездана и његовој породици, који је Сантовчанима даривао ормар за одежде, будући да је стари ормар у олтару већ дотрајао.

После ручка, приређеног у оближњем ресторану, у црквеној порти је обављен свечани чин резања славског колача и благосиљања кољива. Кума овогодишње славе, госпођа Горјанац, рекла нам је да се дуго припремала за овај дан и да је срећна што може да кумује.

— Ту сам рођена и крштена. Мама ми је била Буњевка, а отац, или „баба“, како смо га звали, Србин. Мој „бабо“ је јако волео своју српску православну веру и

био би веома поносан да је данас жив — рекла нам је Златица Горјанац.

За следећу годину кумства су се прихватили Радован Филаговић и његова супруга. После вечерње, у порти храма уследио је кратак пригодан програм чланова КУД-а „Весели Сантовчани“. Они су извели „Игре из околине Ниша“, а затим су у колу заиграли и млади и стари. Прославу у Сантову, као и славске свечаности у Вашархељу и Бати, суфинансирао је Културни и документациони центар Срба у Мађарској.

У центру Вашархеља, варошице у Жупанији Чонград, налази се велелепна православна црква посвећена Рођењу Пресвете Богородице, у коју долазе не само малобројни месни српски православни верници, него и бугарски, румунски, грчки и руски. Тако је било и 25. септембра поводом свечаног празновања заштитнице светиње. У присуству многобројних верника, свету литургију служили су протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански и администратор вашархељске парохије, и протонамесник Павле Каплан, парох сегедински, који је уједно одржао и свечану славску беседу.

Након молитве, уследила је литија, а потом и свечани чин резања славског колача и благосиљања кољива. Традиционална славска обележја, колач и кољиво, припремио је овогодишњи кум славе Шандор Александар Јосаи, познати иконописац из Вашархеља, који је овом приликом приредио и своју изложбу икона.

Иако је црква у потпуности обновљена, Вашархељани су прошле године, сопственим снагама, успели да изврше електрификацију црквеног звона. У будућности, жеља мештана је да се обнови пресвлака на Светом Престолу и још неке црквене ствари које су већ дотрајале, а у плану је и рестаурација и конзервација појединих икона.

СНН

Вашархељ

СУСРЕТИ Окруили смо на Универзитету ЕЛТЕ у Будимпешти

Како сачувати и развијати српски језик и културу у расејању

Округли сто о актуелном стању и будућности српског језика и културе у расејању, одржан у библиотеци Института за словенске и балтичке језике Филозофског факултета Универзитета „Етвеш Лоранд“ у Будимпешти, окупио је угледне посленике из сфере науке, културе, образовања и информисања из Мађарске, Србије, региона и дијаспоре

На скупу чији је домаћин био Смер за српски језик и књижевност овог факултета, учествовали су проф. др Драган Никоодијевић, проректор за науку Универзитета „Дон Незбит“, народни посланик и књижевник Александар Чотрић, песник и власник издавачке куће „Арте“ Миодраг Јакшић, в. д. директора Српског културног центра у Будимпешти Милан Ђурић, сатиричари и уредници у „По-

одредница идентитета једног народа.

Према речима др Александра Уркома, шефа Смера за српски језик и књижевност и Милана Ђурића, округли сто је, такође, имао за циљ и да стручној и широј јавности пренесе поруку да је потребно израдити програм – манифест – за развој српског језика и културе, који би требало да садржи теоријска начела и понуди

располажемо свеобухватним анализама стања српске популације у расејању. Завод за статистику у Србији, на пример, не располаже свежим подацима, нити поузданим статистичким показатељима начина праћења развоја културе, уметности и других области људске делатности, како у самој матици, тако ни у дијаспори.

Укидање Министарства за дијаспору у Србији, делимично и рефлектује став матице по питању техника мониторинга стања развоја Срба у расејању, односно техника пружања подршке на пољу бољег очувања идентитета, језика и културе уопште.

Учесници округлог стола су били сагласни у томе да се позитивни примери могу добити у нашем непосредном окружењу и да би стога било од великог значаја сагледати технике и резултате других народа у ре-

НАЈТЕЖЕ СТАЊЕ У АЛБАНИЈИ И МАКЕДОНИЈИ

„У Македонији само 25 деце учи на српском језику, а Срба у тој земљи има преко 50.000. У Румунији је у први разред ОШ „Доситеј Обрадовић“ уписано само седморо деце. У Албанији су пре Другог светског рата затворене све школе на српском језику, а у последњих неколико година организују се курсеви српског језика. У хрватском школском систему постоји могућност за похађање целокупне наставе, само неких предмета или допунских часова српског језика“, рекао је, поред осталог Александар Чотрић.

литички и „Вечерњим новостима“ Драгутин Минић Карло и Бојан Љубеновић, главни и одговорни уредник Другог програма Радио Београда и књижевник Радоман Кањевац, уредник Српске редакције мађарског радија Предраг Мандић, писци из Франкфурта Љубиша Симић, Славица Масикоса, Ружа Мијовић и Злата Икановић, сарадница СНН-а Добрила Боројевић и, у улози домаћина, професори државног универзитета у Будимпешти др Александар Урком и др Драган Јаковљевић.

Циљ организатора скупа, Смера за српски језик и књижевност државног Универзитета „Етвеш Лоранд“ и Српског културног центра у Будимпешти, био је да се стручном дебатом на академском нивоу, најпре утврди садашње стање на пољу учења српског језика и развоја књижевности и културе Срба у расејању, а затим да се укаже на могућности, путеве и начине интензивирања рада на очувању језика и културе, као основних

препоруче за побољшање институционалне сарадње и дугорочни развој језика, књижевности и културе у нашем расејању.

На готово трочасовном скупу, који је протекао у врло активном и конструктивном разговору и размени мишљења и искустава, утврђене су значајне смернице и препоруке за културни развој Срба у расејању. Поред осталог, утврђено је да данас не

гиону у очувању и подршци развоја своје дијаспоре, свог расејања.

На округлом столу је наглашена важна улога породице, образовања и матице. На ова три стуба треба да се заснива концепт одрживог развоја језика и културе Срба у расејању. Породица као прво и најприсније окружење у којем се негује и развија српска реч, треба да представља камен темељац у очувању идентитета.

УПРАВА ЗА ДИЈАСПОРУ НЕФУНКЦИОНАЛНА

Миодраг Јакшић је, учествујући у расправи, подсетио да је Министарство за дијаспору, у време свог постојања, донело Стратегију унапређења односа Србије и Срба који живе у дијаспори и региону, а затим је требало урадити и Акциони план, који до данас није донет. То је, како је истакао, важан подзаконски акт, који би дефинисао механизме који могу да доведу до унапређења учења српског језика и очувању идентитета у свету.

– Сада је један ниво надлежности на Управи за дијаспору при Министарству спољних послова, која нема кредибилитет да се суочи са свим тим проблемима – нагласио је Јакшић.

Образовне институције на различитим нивоима, од предшколског узраста, па све до академских студија, треба да понуде одговарајући оквир, теоријски и практични, у којем се може очекивати очување и непрекидни развој језика и културе Срба у расејању. Најзад, матица, кроз своју контролну улогу, морала би да поради интензивније на свеобухватној кампањи, која би укључивала државне институције, кровне организације дијаспоре, све образовне институције дијаспоре, као и медије, који би објаснили и образложили српском народу у расејању, важност учења матерњег језика, и његову кључну улогу у очувању културног идентитета, истакнуто је на овом скупу.

На округлом столу је било речи и о примени модерних технологија у образовању, уз помоћ којих би се у наставу и образовне програме укључио знатно већи број припадника Срба у расејању.

Наглашено је, такође, и да се метод подршке и улоге матице разликује од државе до државе. Домицилне државе имају различиту законску регулативу и различит приступ у свом односу према мањинама. Стога је потребно да се питање српског расејања рашчлани на различите групе, на које би се примењивале сврсисходне методе.

Истакнута је потреба да припадници српског народа изван Србије мобилишу сопствене снаге и активније се посвете раду на очувању и развоју српског језика, као што се то ради у појединим институцијама и удружењима у расејању, чији су представници овом приликом изнели своја искуства: Смеру за српски језик и књижевност Универзитета ЕЛТЕ, појединим школама које наставу изводе на српском језику, Српском културном центру у Будимпешти, српским уметничким и културним удружењима у различитим земљама, медијима на српском језику и другим субјектима друштвеног живота Срба како изван матице, тако и у Мађарској. Осим тога, истакнута је неопходност да се још више назначи потреба за свеобухватном националном кампањом и већом бригом матице за ово питање, које је, по мишљењу учесника скупа,

кључно за опстанак Срба у расејању, којих данас, како се процењује има око четири милиона.

Др Александар Урком је присутне укратко упознао са историјатом Универзитета ЕЛТЕ и вековном традицијом изучавања српског језика у тој установи.

Након занимљивог историјског подсећања, др Урком је прочитао део рада дугогодишњег лектора за српски језик на ЕЛТЕ-у, Димитрија Стефановића, под насловом „Нешто о лингвистичкој србистици на Универзитету у Будимпешти у прошлости и данас“, написаног за шездесетогодишњицу Института за српски језик САНУ.

Са гостима дебате, теоретичарима и практичарима, присутне је упознао др Драган Јаковљевић, професор историје српске књижевности и културе на овом факултету и уредник „Српских недељних новина“. Он је укратко истакао поља професионалног и личног деловања гостију, на основу чега се могло закључити да је сваки од учесника, у својој области, већ дуже време посвећен неговању и популаризацији српског језика и културе.

— Како бисмо могли добити праву слику стања и одредити методе, треба погледати којим чињеницама располажемо. Нема поузданих статистичких показатеља ни у матици, а ни у дијаспори, како би се пратио развој српске културе и уметности изван Србије. Треба, свакако, у обзир узети четири чиниоца како би се добила права слика стања, а ту спадају: доносиоци одлука, уметници, публика и медијатори (критичари). Обично се говори да у дијаспори живи 3-4 милиона Срба, а да их је 10.000 у Мађарској, али Статистички завод нема релевантних и свежих података када се истражује нека тема. Такође, помињала се бројка од 100.000 деце која уче српски, а сада се осећа стагнација, па се наводи бројка од 17.000 — истакао је проф. др Драган Никодијевић, проректор универзитета „Дон Незбит“ у Београду, нагласивши да нема свеобухватне анализе стања, већ само спорадичних истраживања.

Милан Ђурић, в. д. директора Српског културног центра, као суорганизатор овог Округлог стола, подвукао је да сам гест укидања Министарства за дијаспору, показује став матице и истакао важност употребе модерних технологија у свету комуникација.

— Било би добро да код кабловских оператера у Мађарској имамо понуду српских канала, али то сада није случај. Такође, организовање летњих кампова показало се као одличан метод учења језика, јер ту деца јасно виде да на матерњем језику могу да комуницирају са осталом децом из региона. Нагласио бих и улогу породице, као што је то у нашој породици био случај. Није се постављало питање значаја учења и коришћења матерњег језика, већ је то било нормално. Језик средине деца и онако науче. Студирао сам у Новом Саду, и веома су важне стипендије за наше студенте када иду на студије у Србију.

О томе како доћи до правих података о броју Срба говорио је и Александар Чотрић, књижевник и народни посланик у Скупштини Србије, који је истакао да то није увек тако једноставно.

— У неким земљама, као на пример у Аустралији, људи се на попису не

изјашњавају о националној припадности, већ о језику који говоре, па се према језику може закључити припадност српској нацији. Веома је важна и улога родитеља који су најче-

БЕЗ ПОДМЛАТКА У ЕЛЕКТРОНСКИМ МЕДИЈИМА

Говорећи о ситуацији у Печују из којег долази, Предраг Мандић је нагласио да се у том граду не виде српски ТВ програми. Сам је принуђен да се сналази и инсталира сателитске антене, али би, како је рекао, могућност праћења српске телевизије свакако допринело живом контакту са модерним српским језиком. Мандић је, такође, истакао улогу породице, која је у његовом случају била од пресудне важности када је о употреби матерњег језика и школовању на српском језику реч. Уједно је указао и на незаинтересованост младих за српску писану реч, што се, како је подсетио, огледа и у непостојању подмлатка у радио и ТВ програму на српском језику који емитује јавни информативни сервис Мађарске.

шће презапослени, па мало времена могу да посвете деци. Лоша је и тешка ситуација када је реч о учењу српског језика. Наша држава је организовала наставу у Немачкој, Швајцарској, Италији и Француској. Све заједно, српски учи 4000 деце (од чега их је 1600 у Швајцарској), и за то држава издваја око милион евра. Ангажовано је 45 предавача, од којих је

носу према мањинама. У неку земљу шаљемо наше наставнике, где је то могуће. Важна је улога родитеља, породице у туђини, која мора да има вољу и да одвоји време како би деца учила матерњи језик. Имамо школе које финансира наша држава: Швајцарска, Немачка, Грчка од скоро; школе при црквама, које су одржале нашу дијаспору, и школе које су у систему домицилне државе, као што је то у Мађарској и Румунији случај. Има школа у Аустрији где се учи тзв. СХБ језик, који предају Хрвати, Срби и Бошњаци, па га деца зависно од наставника тако и уче. Сада је искључива надлежност за наше школе у иностранству на Министарству просвете, а не на МСП или Министарству културе, и оно има одељење које се бави организовањем наставе српског језика према законима одређене земље и ЕУ.

Разговору на ову важну тему присуствовало је и неколико заинтересованих ученика Гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, у пратњи професорке Славице Зељковић. Дебату су пратиле редакције „Српског екрана“, Радио Печуја и „Српских недељних новина“, а важност овом догађају да је и чињеница да је извештаје о његовом одржавању објавило и више штампаних и електронских медија у Србији.

Према речима организатора, овај скуп био је први у низу стручних дијалога на тему очувања и развоја језика и културе Срба у расејању. Скупове сличне овом, који је одржан у оквиру манифестације „Месец српске културе“ у Мађарској, најављују и за следећу годину.

Д. Б.

КУЛТУРА

VII Фестивал ауторског филма „Профест”

Предраг Мандић поново награђен у Бачкој Тополи

Фестивал ауторског филма подунавских земаља „Профест”, одржан је у Панонији, наомак Бачке Тополе, од 8. до 11. септембра ове године. Као и претходних година, он је и овога пута имао за циљ да кроз ауторске радијске и телевизијске репортаже афирмише дух толеранције, мултиетничност, мултикултуралност и различитост.

На позив организатора, на фестивал је пријављено укупно 189 радова из 14 земаља, од којих је било 100 радијских и 89 телевизијских репортажа. Стручни жири је одлучио да на завршницу смотре позове ауторе 15 телевизијских и 10 радијских репортажа, а међу позванима је био и Предраг Мандић, новинар МТВА, уредник телевизијских и радијских емисија на српском језику, чија се радијска репортажа „Кнегиња чардаша” такође нашла међу номинованима.

Свечано проглашење награђених уприличено је 10. септембра, у свечаној сали Пољопривредно-туристичког комбината „Панонија”. Након поздравних речи Рајка Вулина, председника Управног одбора фестивала, уследила је стручна оцена жирија, чији су чланови истакли веома висок квалитет радова.

У категорији телевизијских остварења, треће место припало је Срђану Колару за документарни филм о манастиру Крупа, из Хрватске, друго место освојила је новинарка РТС-а

„Овај фестивал представља наше немирење са људима који не разумеју да је будућност Европе, света и цивилизације у процесима толеранције и ширењу мултикултурализма”, рекао је Рајко Вулин, власник РТВ „Тренд” из Бачке Тополе и организатор фестивала на коме је, по пети пут, награђен наш колега Предраг Мандић

Награђени аутори на фестивалу у Бачкој Тополи

Вера Јанковић-Раичевић за филм „Таванкутска колонија наиве у слами”, док је прво место додељено филму „Понос и дика”, аутора Трајана Тодорана из РТВ Војводине.

У категорији радијских остварења треће место је припало новинарки

РТВ Војводине Јелени Дамјановић-Вучковић за рад о Хору „Хашира”, друго место освојио је Бошњан Најжар, новинар Радио „Приек” из Словеније, да би на крају уследило и проглашење имена победника у овој категорији. Прво место припало је Пре-

драгу Мандићу за рад „Кнегиња чардаша”.

Награду је првопласираном уручио Мирослав Илић, помоћник покрајинског секретара за културу и јавно информисање, задужен за односе са верским заједницама, и Рајко Вулин, председник Управног одбора фестивала „Профест 2016”.

Нашем новинару припало је још једно признање. Организациони одбор фестивала је уручио и специјалне награде за допринос фестивалу. Осим Мандића, ово признање добили су још и: Драгана Сотировски, новинарка РТС-а из Ниша, Сергеј Боков, један од организатора Фестивала „Братина” из Русије, као и Миодраг Копривица, генерални директор РТВ Војводине, који се захвалио у име награђених.

На крају међународне новинарске смотре, Рајко Вулин је изразио наду да ће догодине још више радова пристићи на „Фестивал ауторског филма земаља подунавског региона”. И ове године су пристигла бројна остварења из далеких земаља, па је организаторима дат задатак да ову фестивалску манифестацију прошире и поставе на нове темеље, а да притом не забораве првобитни циљ приредбе. Фестивал ће и даље промовисати цивилизацијске вредности и радити на „ширењу мултикултурализма и афирмацији посебности и суживота једних са, и поред других.”

СНН

Глумци Српског позоришта јосћовали на јују Мађарске

„Сомборска ружа” обогатила празник српске културе у Сантову

Већ по традицији, прослава храмовне славе у Сантову повезана је са манифестацијом „Дан српске културе”. Ипак, ове године, због заузетости уметника Српског позоришта у Мађарској, наступ нашег театра је уприличен дан након свечаног празновања заштитника патрона светиње, 18. септембра.

У месном Дому културе окупио се велики број мештана који су желели да погледају представу „Сомборска ружа”. Након новембарског извођења „Кнегиње чардаша” у овом бачванском насељу, мештани су са знатижељом очекивали и ову представу. Аутори ове српске оперете, Милан Рус и Габор

После недавног извођења „Кнегиње чардаша”, становници Сантова су, овога пута у оквиру „Дана српске културе”, имали прилику да погледају још једну представу Српског позоришта у Мађарској

Ленђел, обновили су првобитну верзију комада, у чији успех је могла да се увери и публика овога лета у Ловри, током одржавања „Дана културе и позоришта” у насељу на Чепелској ади.

Могло се закључити да је у сантовачком Дому културе „Сомборска ружа” очарала публику. Глумачки жар и поруке публици су пренели талентовани уметници: Бранимир Ђорђевић, Марко Ембер, Даринка Орчик,

Бранка Башић, Тома Принц и остали учесници у представи.

Са младима су били и они нешто старији и искуснији попут Лидије Стевановић, првакиње Српског народног позоришта из Новог Сада, Зорице Јурковић-Ембер и Јосе Маторица. Оркестар су чинили: Милан Рус, Габор Ленђел и Михаљ Ђерђ.

И ова позоришна представа у потпуности је освојила срца и симпатије

Сантовчана, који су бурним аплаузима наградили јунаке приче која је имала срећан крај. Излазећи са представе, Сантовчани су поновили да би било заиста лепо када би више пута годишње могли да уживају у представама Српског позоришта у Мађарској, чији су глумци радо виђени и срдечно примани и у другим местима настањеним српским живљем у Мађарској.

Прославу „Дана српске културе” у Сантову, у оквиру „Месеца српске културе” у Мађарској и ове године је суфинансирао Културни и документациони центар Срба у Мађарској.

П. М.

Нова изложбена поставка у СКЦ-у

КУЛТУРА

Сликари и музичари чувају успомену на Тихомира Вујичића

Изложбена поставка о Тихомиру Вујичићу је, након Сантова и Деске, отворена и у Будимпешти. У њеном саставу налазе се дела инспирисана животом познатог етномузиколога и композитора, који је виђен очима уметника различитог сензибилитета, тако да се међу делима могу видети различите технике, почев од уља на платну и колажа, па до графике и фотографије.

У склопу свечаности поводом отварања изложбе, наступили су најмлађи чланови Тамбурашког ансамбла „Мешелија“, предвођени врским тамбурашем и педагогом Ладиславом Јанком. Спретне руке малих Помазлија вредно раде на очувању српског музичког блага које је сакупио Тихомир Вујичић, а који се иначе бавио сакупљачким радом и истраживањем музике Јужних Словена, настале у Мађарској. Његово истраживање оставило је

Поводом отварања изложбе слика насталих на Ликовно-књижевној колонији „360 степени“ у Помазу, приређено је вече посвећено познатом етномузикологу. Српски културни центар је био домаћин поставке коју чини 20 радова аутора из седам земаља Европе

дубоког трага у култури, упркос чињеници да је његов истраживачки рад остао недовршен. Објављене су две Вујичићеве књиге, једна за живота, а друга постхумно. Прва књига под називом „Наше песме“ објављена је у „незгодно“ време, 1956. године, са жељом аутора да свака српска породица у Мађарској има ову збирку народног блага. Књига „Музичке традиције Јужних Словена“ представља његов сакупљачки рад српских и хрватских народних мелодија са територије Мађарске.

На самом почетку, присутне је поздравио Милан Ђурић, в.д. директора Културног и документационог центра Срба у Мађарској, упознавши их са овом изложбом и са значајем рада Тихомира Вујичића.

Ладислав Јанка је рекао, да још увек живи спомен на Тихомира Вујичића, кога је и лично познавао и да ће он живети док год има оних који га се сећају.

„Поред чињенице да је био испред свoga времена и невероватан стручњак, он је, са друге стране, био један

природан човек, увек расположен за шалу. Волео је људе и друштво. Није било већег празника и славе, а да се Тихомир није појавио и тада би из џепа извадио своју фрулицу и засвирао. Имао је изузетну музичку вештину да било коју мелодију може да преточи и представи у ма ком облику, било да се ради о цезу, латинској музици или народним песмама. Оно што нас везује за његов спомен, јесте музика коју је сакупио. Управо ту музику мала и велика група Оркестра „Мешелија“ жели да негује и сачува за будуће генерације“, истакао је Ладислав Јанка.

Изложбена поставка ће бити приказана и у Помазу 30. септембра, у оквиру програма „Помашко двориште“, а у склопу „Месеца српске културе“, да би се 2. октобра преселила у Сегедин.

Д. К.

МЕСЕЦ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У МАЂАРСКОЈ

30. септембар – 10. октобар 2016.

ПРОГРАМИ

Пупин на истом путу“ (пројекција филма). Говори: Александра Нинковић-Ташић

4. октобар

17:00 Сегедин, Дом мањина – „Српска голгота 1915“. Предавач: Борис Бекић; Изложба ликовних радова инспирисаних Тихомиром Вујичићем – Удружење уметника „Круг“ из Будимпеште

30. септембар

Будимпешта, Амбасада Републике Србије – Модна ревија Вериче Ракочевић

20:00, Помаз, Дом културе – Фолклорна радионица „Помашко двориште“

1. октобар

Будимпешта, Дом културе „Јожеф Атила“ у XIII кварту – Позоришна представа Српског позоришта у Мађарској „Сомборска ружа“

3. октобар

17:30, Будимпешта, Српски културни центар – Вече посвећено српским научницима, на тему „Тесла и

8. октобар

19:30, Будимпешта, Српски културни центар – Позоришна представа „Источни анђео“. Играју: Љиљана Стјепановић, Љиљана Лашић и Стеван Пиале

9. октобар

19:00, Будимпешта, Свечана сала Текелијанума – Концерт Биљане Крстић и Оркестра „Бистрик“

10. октобар

Будимпешта, Амбасада Републике Србије – Свечано затварање манифестације „Месец српске културе“

СВЕДОЧЕЊА

Марија Ласић, професор у пензији

Прве године Учитељске школе у Печују (2)

„Година 1948, када је обележена стогодишњица револуције, била је од историјске важности за Мађарску. Тим поводом приређен је свечани програм у Будимпешти, на који смо позвани и ми, представници мањинске омладине. Био је то за нас незабораван доживљај”, сећа се Марија Ласић у наставку разговора о почецима рада Учитељске школе на језицима Јужних Словена у Печују

Како су, после обезбеђивања основних услова за рад, шекли догађаји важни за рад школе?

— Школска 1947/48. година је била трећа по реду. Већ тада се могло видети да школа јача као образовна установа и да ће имати будућност. Почели су да пристижу заинтересовани за упис у школу из свих крајева земље, а самим тим се и повећава укупан број ученика. Тадашњи директор Учитељске школе, господин Вандор Ђула, радосно прихвата пријављене ђаке са препоруком месних одбора АФС-а и од младих учитеља са течаја који своје ђаке шаљу на даље школовање.

Стизала је нова група примљених ђака, са великим пакетима и најпотребнијим стварима за школу и за смештај. Упознавала сам се са новим ученицима, тек пристиглим из разних места Барање и Бачке. Памтила сам имена девојчица (Аница, Милка, Ма-

рија Маца...), али и дечака (Стипо, Јоцо, Бариша...), што је за мене тада било велико изненађење, јер се те године формира одељење мешовитог састава. Било ми је занимљиво да је половина пријављених ђака из Алмаша, места недалеко од Баје. Школски другови из сеоске школе, заједно су се одређивали за наставак школовања у Учитељској школи.

За усљех школе је био пресудан анијажман појединца. Поред претходно наведених, која још можете да истакнете као заслужне личности?

— Веома је важно да се захвалимо свима који су радили на афирмацији Учитељске школе, првенствено људима који су водили течај — учитељ Милош Роцков и представник месног руководства Габор Пијуковић, али и људима из Антифашистичког фронта у целини. Захваљујући залагању ових људи да код деце развију свест о значају образовања на свом језику и важности учитељског позива, код школске деце се будила жеља да наставе учење у Печују, у школи која их

је оспособљавала да и сами једног дана буду учитељи.

Пошто су полазници долазили из разних делова Мађарске, како је решаван проблем њиховог смештаја?

— Пријем нових ученика био је срдан, али због тога што је већина уписаних ђака била са села, настао је проблем ученичког смештаја. Ваци из сеоских средина, који су долазили из скромних породица, нису могли себи приуштити приватни смештај. Да би се нашло адекватно решење за смештај ученика, затражено је да се почетак школске године привремено одложи. Тако је школска 1947/48. година почела два месеца касније него што је уобичајено, 2. новембра 1947. године.

Одлучено је да ученици буду смештени у једној од најлепших печујских зграда, на Сечењијевом тргу, у којој су били ђаци и других школа и студенти. Решење за прихват ученика Учитељске школе у велелепној згради, мада привремено, причинило је ученицима посебну радост. Међутим, то није могло бити коначно решење. Мо-

рало се размишљати о оснивању ђачког дома (колегијума), што би трајно решило проблем смештаја ученика.

Убрзо се у Печују оснива Савез народних колегијума и колегијум „Мартиновић” у оквиру кога и одсек за Учитељску школу. За ђаке ове школе отворен је колегијум у центру Печуја, у Улици Марија 6, близу школе, што је ђацима у великој мери олакшавало обављање свакодневних обавеза.

Проблем смештаја ученика је одразу меово и решавање њиховог надзора након насртаве, њиховог васпитања. Како је то решавано?

— Заједнички живот у колегијуму омогућавао је ученицима и заједнички рад и међусобно помагање у учењу. Такође, важно је истаћи да је присуство васпитача у ђачком дому било веома значајно за ученике, јер су њихов професионални рад, помоћ и несебична брига, стварали, не само радну атмосферу, него и солидарност и искрено другарство међу ученицима. Све је то олакшавало живот и учење, посебно у првим годинама Учитељске школе, због чега се сећам својих васпитача из Учитељске школе са поштовањем и великом захвалношћу.

Које су биле ваннаставне активности полазника Учитељске школе?

— Ученици су осим обављања школских обавеза покушавали да се упознају и укључе у активности мањинских омладинаца. У то време се много говорило о Конгресу мањинске омладине, који је требало да се одржи у селу Калазу 30. новембра 1947. године. Захваљујући мом брату Љубомиру, коме је Руководство АФС-а поверило организовање свих делегација целокупне мањинске омладине у Мађарској, била сам део омладинске делегације. Мој брат је добио веома важан задатак, али се успешно носио са њим, захваљујући томе што је добро познавао село Калаз и људе на које се могао ослонити и који су му могли помоћи у организацији овог значајног догађаја. На Конгрес у Калазу, лепом месту на Дунаву, недалеко од Пеште, пристигло је много гостију из целе Мађарске. Неке од њих сам и раније упознала, када су за бучуру долазили у моје село Ловру. Разговарајући са гостима Конгреса и активистима, омладинцима из различитих средина, схватила сам значај оваквог окупљања мањинских омладинаца у Мађарској. Био је то скуп који је окупио велики број припадника свих мањина у Мађарској, са циљем да се међусобно упознају, размене ставове и идеје са представницима мађарске омладине, као и да се договоре о будућој сарадњи и активностима.

О овом важном догађају извештавале су и наше и мађарске новине.

Када сам се вратила у Печуј била сам под снажним утисцима понетим из Калаза, о новим познанствима и самом Конгресу значајном за будућност мањина. Кроз причу о свему доживљеном у Калазу, своје усхићење сам поделила са друштвом из школе.

Славица Зељковић

Јован П. Текелија и Ракоцијев устанак (24)

БАШТИНА

Војевање на туђим обалама – зарад опстанка

Епископ Јефрем и Поповић оти-
доше у Санктпетербург, да му
матер керску, кад већ и Рус
швапским именом крштава своје гра-
дове. Елем, ми смо у том писму изја-
вили да смо нас двојица, ја и Вулин,
сербски полковници који живиду у
Араду и Сегедину, и да смо бечком
ћесару покорни. Ми смо руском цару
понудили наше оружје, ако зарати
сас Турчином, јербо највише бисмо
волели да се вратимо у ослобођену
Србију – рече Текелија.

– Е да ли је срећно прошао тај ка-
петан Поповић? – не могавши да се
обузда упаде му у реч монах Гаврил
Венцловић.

– Јесте, ал' све то остаде само пу-
сто обећање. Е, да, обећање – лудом
радовање! – пун горчине пљуне у
мутну реку Јован Текелија.

– Не једи се, мој брате Јово. Ево,
сврши се и војна, нема више куруча-
га – тешио га је Захарија.

– Како да се не једим? Крв смо
пропишали, јебем му оца кустопа-
шно! А сад кад је дошло време да се
исплате рачуни, сви се правиду луди.
Како си ономад здраво мудро дива-
нио, мој брате Зако: „Чувамо реке и
границе туђих царевина, превозимо
еспап, оружје и катане. Све што тре-
ба. Опслужујемо и војујемо, гине-
мо и страдамо са сабљом у језику, а
све то чинимо ради опстанка, зарад
живота. Лутамо од обале до обале, и
ниједну својом не можемо звати.“

**„Чувамо реке и границе туђих царевина, превозимо
еспап, оружје и катане. Све што треба. Опслужујемо
и војујемо, гинемо и страдамо са сабљом у језику, а
све то чинимо ради опстанка, зарад живота.
Лутамо од обале до обале, и ниједну својом
не можемо звати.“**

– Зар сам баш тако рек'о? – изне-
нади се својим речима Захарија.

– Баш тако! Ал' само да знадеш, ја
се сотим не мирим! А јак! Бићу јогу-

наст, па ћу сад окрем Мезетура, од
ћесара за себе тражити и друге спа-
хилуке, и то Башарагу, Батању, Ковач-
хазу, Томпу и Комлош. Па нек се цео

тај проклети Беч изокрене око своје
осовине!

– Не брени Јово, сањ'о сам те оно-
мад које вече како стојиш и гледиш у
чисту реку, кад оно из мирне воде
искочи велика риба и право теби у
руке. Држ'о си је у левој руци. Ти сав
срећан, садаш у росну траву и напа-
јаш са њом ухваћену рибу.

– Па сад, је л' то добро ил' није? –
брецну се Текелија.

– Е, мој нестрпљиви брате Јово! Чи-
ста река означава срећу, риба је ве-
сник скорашње среће и благодати, а
лева рука представља добитак. Росна
трава опет указује на берићет. Да-
клем, предстоји ти богаћење, мој
полковниче! – задовољно одговори
Џанкутаранац.

– Сад се сетих да си ми прорек'о и
то да ће у мом великом труду ужи-
вати сви моји потомци. И да ће један
од њи' задужити васцело Српство –
поносито ће Текелија.

– Тако је – потврди Захарија.

– Ал' ко ће то моћи ишчекати? –
замисли се арадски пуковник.

– Ти, полковниче! Ама, ја другова-
чије мним, браћо моја у Христу.
Слушам вас, па есапим, као да, Боже
м' прости, и нисте христјани. Ти За-
харија говориш да кроз неко приви-
ђавање видиш што ће се збити. Нох,
еда ли си тиме ваистину помогао
браћи својој? – упита Гаврило Венц-
ловић. (...)

Драгомир Дујмов

Здравствено саветовалиште

Лекови могу да избришу памћење

Губитак памћења обично се тумачи
као знак старења, или као
знак да је дошло до појаве де-
менције или Алцхајмерове болести.
Оно што многи не знају је да узроч-
ник лошег памћења могу да буду и
нежељени ефекти лекова које кори-
стимо за лечење појединих болести,
као што су депресија, анксиозност,
срчани проблеми.

Поједини лекови могу лоше да
утичу на мозак и често оштећују
нервне ћелије, што за последицу код
неких особа може да има дуготрајан
губитак памћења.

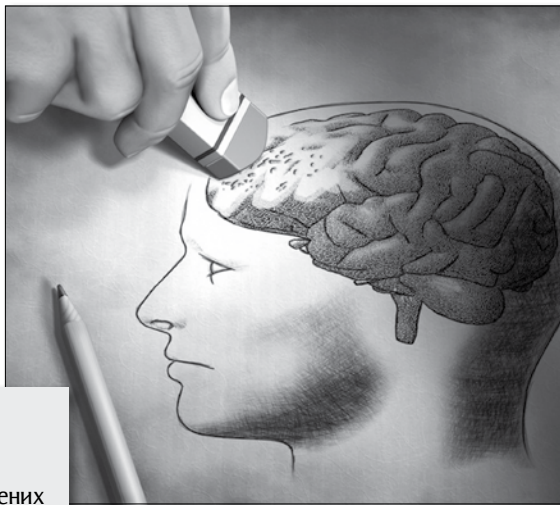
Зато је неопходно обратити па-
жњу и добро проучити нуспојаве та-
блета које свакодневно користите
као прописану терапију.

Медикаменти које лекари дају
анксиозним особама, како би убла-
жиле симптоме овог поремећаја, мо-

**Поједини медикаменти, пре свега они против
нервозе и повишеног притиска, лоше утичу на
мозак. Такви лекови могу да оштете нервне ћелије
и зато их, кад год је то могуће, треба заменити
алтернативном терапијом**

гу да доведу до привременог
губитка памћења. Они
делују на одређене области
мозга и могу да узрокују
ометања преноса података
из краткорочног у дугорочно
памћење, што може да до-
веде до тога да се особа
многих ствари не сећа.

Како би се избегли ови не-
пожељни ефекти, фармаце-
ути саветују да се током уз-
имања ових лекова пацијент
добро информише, и уколи-

СТРЕС И ЗАБРИНУТОСТ СУ НЕПРИЈАТЕЉИ МОЗГА

Стрес, забринутост и анксиозност могу бити узрочници привремених
проблема са памћењем, баш као и депресија, али томе у многоме допри-
носи и модерна технологија. Задужујући рачунаре, таблете или мобилне
телефоне да „памте“ ствари, многи се уопште не труде да у глави сачу-
вају оне битне и важне податке, па с временом губе способност разлико-
вања важног од неважног. Употреба алкохола и дрога, конзумирање на-
мирница које садрже много засићених масти, пушење, висок крвни при-
тисак и мањак физичке активности и сна, такође, штетно делују на мо-
ждане ћелије.

ко примети неке од симптома, одмах
да се обрати лекару. Уколико је у пи-
тању блажи облик анксиозности која
се манифестује несаницом, боље је
окренути се алтернативним метода-
ма, као што су биљни чајеви.

Група лекова која се користи за
снижавање нивоа холестерола у крви

ЖИВОТНИ СТИЛ

може да смањи и његов ниво у мозгу,
што може да доведе до оштећења
нервних ћелија. Зато стручњаци саве-
тују да уколико повишени ниво холе-
стерола у крви није забрињавајући,
уместо лекова, коригујте исхрану и
узмите витамине. Витамин Б12, Б6 и
фолна киселина су много бољи избор
од ових лекова.

Лекови за лечење депресије и пси-
хичких поремећаја, као што
су поремећаји у исхрани,
хронични бол, опсесивно-
компулсивни поремећај, та-
кође, имају сличан ефекат.
Испитивања су показала да
више од трећине одраслих
који су користили ову тера-
пију има повремени губитак
памћења и проблеме са кон-
центрацијом.

Бета-блокатори помажу
да се рад срца успори и по-
вишени притисак снизи и
врати у нормалу, али нажа-
лост неки од њихових састо-
јака као што су норепине-
фрин и епинефрин, могу да
доведу до губитка памћења.

Лекови који могу да по-
могну да заспите, могу огра-
ничити интеракцију између
краткорочног и дугорочног памћења.
Зато су алтернативни лекови много
боље решење. Узимање мелатонина у
дозама од три до 10 милиграма пре
спавања, може да донесе здрав сан.
Међутим, пре било какве терапије
против несанице, најбоље је прво се
посаветовати са лекаром. ■

НЕВЕН

Промоција антологије децје поезије у Будимпешти

Представљено српско стваралаштво за децу писаца у расејању

Српска школа „Никола Тесла” била је домаћин промоције издања које су приредили књижевници Александар Чотрић из Београда и Љубиша Симић из Франкфурта. Рецензенти су Слободан Станишић и Витомир Теофиловић, а књигу је објавила Издавачка кућа „Пчелица” из Чачка

Још један програм у оквиру „Месеца српске културе” био је намењен деци школског узраста. На самом почетку промоције „Антологије савременог српског стваралаштва за децу писаца у расејању”, присутне ђаке и њихове учитељице поздравио је Милан Ђурић, в. д. директора Културног и документационог центра Срба у Мађарској, који је представио приређиваче књиге и нагласио колико су битни и разни едукативни програми и промоције књига за децу. Чотрић је својим афоризмима за децу испунио аулу смехом и измаио читаве навијачке овације: „Србија...”, „Звезда...”, „Партизан...”. Нису изостале ни рецитације ђака из школе, па смо тако могли чути Стефана Остојића, Страхињу Величковића и друге.

Љубиша Симић је својом поезијом остварио одличну комуникацију са децом и укључио их у разговор током промоције. На самом крају, књигу која је промовисана, и чији је један примерак од аутора добио Милан Ђурић, он је поклатио школској библиотеци и позвао Снежану Иванов да је преузме. „Антологија савременог стваралаштва за децу српских писаца у расејању” представља капитално издање савремене поезије, прозе и афористике писаца који живе и стварају изван Србије. Зборником је обухваћено 110 писаца из 20 земаља, чиме се покрива највећи део српске заједнице ван граница Србије.

Како су истакли Александар Чотрић и Љубиша Симић, значај ове књиге је вишеструк: с једне стране, она нуди увид у савремено стварала-

штво за децу писаца који су силом прилика искључени из главних токова књижевности за децу и представља драгоцен материјал за све оне који се баве овом облашћу, а с друге стране, ова Антологија на једном месту окупља и повезује писце који стварају на српском језику, али у окружењу различитих култура.

У избору, на око 550 страна, налазе се песме, приче и афоризми 110 аутора из 20 земаља – Аустралија, Аустрија, БиХ, Велика Британија, Данска, Јапан, Канада, Мађарска, Македонија, Немачка, Пољска, Румунија, САД, Словенија, Француска, Хрватска, Црна Гора, Чешка, Швајцарска и Шведска. Међу ауторима песама објављених у Антологији је и Драгана Меселџија из Мађарске која је на промоцији у Будимпешти представила део свог новијег

песничког стваралаштва за децу и својим стиховима и начином интерпретације изазвала њихову пажњу.

Антологија обухвата читав век српске књижевности за децу у расејању, јер је најстарији аутор Војин Паскуловић из Румуније, рођен 1908. године, а најмлађи Станко Станковић из

Драгана Меселџија

СЛАТКЕ МУКЕ

Мина ми се нешто свиђа,
није страшно, још не боли,
биће рата предосећам,
да сачувам живот голи.

Домаћи јој често пишем,
слатка ми је мука свака,
до школе јој торбу носим,
није ова љубав лака.

Али реших, волећу је,
до распуста и још дуже.
У трансу сам, под хипнозом,
па нек приче даље круже.

Најлепше је то створење,
нема лепше, не од Мине,
не прихватам пораз лако,
ако треба – нек се гине!

Немачке, 2004. године. Књига садржи и основне био-библиографске податке о писцима, а аутори су сврстани генерацијски, према годинама рођења. Приређивачи су се руководили искључиво естетским и уметничким критеријумима и тиме да књижевници стварају на српском језику, да су наши савременици и да живе изван Србије. Према речима састављача, Антологија је намењена деци и младима, учитељима, наставницима и професорима српског језика и књижевности, приређивачима школских програма, уџбеника и лектире, библиотекарима, књижевној критици, преводиоцима српске књижевности, уредницима књижевних часописа и листа за децу, као и ауторима будућих историја српске књижевности за децу, зборника и антологија.

Чотрић и Симић подсећају да су и Доситеј Обрадовић, Симо Матавуљ, Јован Јовановић Змај и Петар Кочић, рођени и живели изван тадашњих граница Србије, али да су писали за децу на српском језику и сврстали се међу најзначајније српске писце. Зато су и њих двојица, као приређивачи, желели да овом књигом представе наше савременике, писце за децу, који, такође, стварају изванредна дела у расејању и нимало квалитетом не заостају за писцима у Србији.

Д. К.

Сегединска месна српска заједница и Српска народносна самоуправа у шом граду, срдечно вас позивају на

ДАНЕ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У СЕГЕДИНУ

Од 4. октобра до 5. новембра 2016.

4. октобар

Дом мањина (Улица Островски бр. 6)
17:00 – „Српска голгота 1915“ – предавач Борис Бекић,
Изложба радова Удружења уметника „КРУГ“
из Будимпеште

5. октобар

Дом мањина (Улица Островски бр. 6)
18:00 – Српска плесачница и музичко вече уз учешће
чланова КУД-а „Банат“ из Деске

11. октобар

Сегедински српски клуб (Ул. Шомођи бр. 3)
17:00 – „О историји српског књижевног језика“
Предавач: Исидора Бјелаковић

16. октобар

Сегединска српска православна црква (Ул. Шомођи 3)
10:00 – Света литургија: парастос изгнаницима
на Хортобађ (1950–1953. године)

20. октобар

Сегедински Српски клуб (Ул. Шомођи бр. 3)
17:00 – Књижевно вече Драгомира и Милана Дујмова

22. октобар

Екскурзија у Шиклош и околину
Разгледање српских знаменитости

25. октобар

Сегедински Српски клуб (Ул. Шомођи бр. 3)
17:00 – „Почетак модерног Темишвара 1716.“
Предавање историчара Стевана Бугарског

2. новембар

Дом мањина (Улица Островски бр. 6)
18:00 – Мала школа српских народних игара,
уз учешће чланова КУД-а „Банат“ из Деске

5. новембар

Сеоски дом – Деска
16:00 – „Банатски сабор“, музички део манифестације
„Сабора српске културе“

ДОБРОДОШЛИ НА БАНАТСКИ САБОР!

Деска, 5. новембра 2016. године

У организацији Самоуправе Срба у Мађарској, Културног удружења „Банат“ из Деске, Српске редакције Мађарског радија (Печуј) и Културног и документационог центра Срба у Мађарској, биће приређен 22. „Банатски сабор“ у Десци, на који вас срдечно позивамо. „Банатски сабор“ је музички део „Сабора српске културе“ у Мађарској.

Молимо све заинтересоване хороове, солисте, инструменталисте и оркестре, као и хороове који изводе духовну музику, а који желе да учествују на Сабору, да до 1. новембра 2016. пошаљу своје пријаве Самоуправи Срба у Мађарској (тел/факс: +36 1 331 5345).

Путне трошкове извођачи сnose сами (уз помоћ својих локалних самоуправа или самостално). Обрасци за пријаву се преузимају у Самоуправи Срба у Мађарској и Српској редакцији Мађарског радија. Организатори могу да прихвате само оне пријаве које стигну до назначеног рока.

О детаљном распореду и почетку програма ћемо Вас благовремено информисати.

Свима се захваљујемо на сарадњи и помоћи у остваривању наших заједничких циљева да се сачува, негује и популаризује српска песма и музика у Мађарској.

Детаљније информације: Самоуправа Срба у Мађарској, тел: +36 1 331 5345 и Српска редакција Мађарског радија, тел: +36 72 525 008.

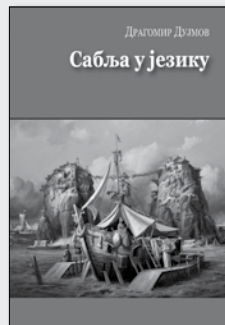
Промоција романа

„САБЉА У ЈЕЗИКУ“

Драгомира Дујмова

12. октобар 2016. у 18.00 ч.

Ул. Нађмезе 49, Будимпешта

Српска народносна самоуправа у Ержебетварошу, Задужбина Јакова Игњатовића и Културни и документациони центар Срба у Мађарској, срдечно вас позивају на промоцију новог романа Драгомира Дујмова. Осим аутора, о књизи ће говорити и сомборски књижевник Давид Кецман Дако.

ЉИЉАНА СТЕПАНОВИЋ ГОСТУЈЕ У БУДИМПЕШТИ

у позоришној представи

„ИСТОЧНИ АНЂЕО“

8. октобар 2016. (субота) у 19.30

Српски културни центар
Сцена Српског позоришта у Мађарској
Будимпешта, Нађмезе ул. 49

Режија: Драгослав Илић

Текст: Љиљана Лашић

Играју: Љиљана Степановић, Љиљана Лашић,
Стеван Пиале

Карте по цени од 2000 фт можете купити
у Српском културном центру или наручити
путем имејла од Тијане Галић: kd.centar@gmail.com
Телефон: +36 1 269 0100

ИНФО СЕРВИС

Српско позориште у Мађарској, у оквиру „Месеца српске културе“ приказује представу

СОМБОРСКА РУЖА

(ојереша у два чина)

1. октобра 2016. од 18.30 ч.

у Културном центру „Атила Јожеф“
(Budapest, XIII József Attila tér 4)

Текст и режија:

Милан Рус

Музика:

Габор Ленђел

Улоге тумаче:

Јосо Маториц, Даринка Орчик, Марко Ембер,
Бранимир Ђорђевић, Бранка Башић, Тома Принц,
Лидија Стевановић, Зорица Јурковић, Лаура Тополчани,
Митар Кркељић, Дејан Дујмов

Кореограф:

Моника Тот

Плесачка екипа:

Моника Тот, Кристина Борбел, Ана Штурц, Јована Вечић,
Вилмош Вадоцки, Марко Рус, Митар Кркељић,
Дејан Дујмов

Оркестар:

Габор Ленђел, Милан Рус, Михајло Ђерђ

Техничка екипа:

Ноеми Борбел, Тибор Прагаи, Богдан Сабо

Цена улазнице: 2000 фт

ЗАЈЕДНИЧКИ КОНЦЕРТ

Хора „Јавор“ из Сентандреје,
Михаља Борбела и Михаља Дреша

30. септембар 2016. од 19.00 ч.

Црква Фрање Асишког, Будимпешта
(Assisi Szent Ferenc Plébánia Templom
Budapest, IX Bakáts tér 13)

Културни и документациони центар Срба у Мађарској
и Задужбина Саве Текелије срдечно вас позивају на

КОНЦЕРТ БИЉАНЕ КРСТИЋ И ОРКЕСТРА „БИСТРИК“

9. октобра (недеља) у 19:00 ч.

Свечана сала Текелијанума
Ул. Вереш Палне 17, Будимпешта

Карте по цени од 3000 фт можете купити
у Српском културном центру или наручити
путем имејла, од Тијане Галић: kd.centar@gmail.com
Телефон: +36 1 269 0100

Terra Travel, Gračanička 16
11000 Beograd, Srbija
+381 11 2632-921; +381 11 630-1591
Dežurni telefon: +381 64 802-6680
Telefon u Budimpešti: +36705047240
info@terratravel.rs | www.terratravel.rs

Minibus prevoz "Od vrata do vrata"

Dnevni prevoz na relacijama:
Beograd - Budimpešta - Beograd
Beograd - Beč - Beograd
Beograd - Zagreb - Beograd
Beograd - Slovenija (svi gradovi) - Beograd
Beograd - Istra (svi gradovi) - Beograd

scan and find more

TerraTravelRS
/agencijaTerraTravel

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској ♦ За издавача: др Јадранка Гергев
♦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ♦ Фотографије: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ♦
Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com
♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листа: Карол Сабо ♦ За штампању Alfa Press Design Kft: Ференц Ибош ♦ Текстуалне
прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу
са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем –
ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћири-
лице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061-0238

СА ЛИЦА МЕСТА

Храмовна слава и Дан српске културе у Батањи

Духовност и култура – темељи нашег идентитета

Батањци су и ове године повезали духовност и културу, организујући на дан црквене славе и културне програме: изложбу цртежа Николе Радосава и наступе КУД-а „Бриле” из побратимског града Бечеја

У минулим временима постојали су многобројни добротвори који су толико волели свој народ, да су му након смрти остављали новац и своја имања. Међу најпознатијима је свакако Сава Текелија, који је са 25 година постао први Србин доктор права. Појам добротвора је полако почео да ишчезава у нашем народу, али се увек нађу они које је вредно поменути.

На само неколико километара од Текелијевог родног Арада, у Батањи, појавили су се добротвори који су пред велику храмовну славу, Малу Госпојину, почели да уређују храм. Господин Пера Видицки је донирао новац за нова јужна врата цркве, док је

Овом доброчинству придружиле су се и две институције: Српска самоуправа и Батањска двојезична српска основна школа и забавиште, на челу са Николом Ђенешом-Екбауером, који је организовао ову донацију. Наиме, ове две институције су обезбедиле финансијска средства за бетонирање плаца у црквеној порти, где се одржавају све важније верске прославе. Међу њима је свакако највећа светковина храмовна слава Мале Госпојине, која је свечано прослављена 17. септембра ове године, окупивши велики број верника.

Батањци су истовремено обележили и „Дан српске културе”. Низом културних дешавања од раног јутра, Срби из овог места на југу Мађарске су показали својим суграђанима српску традицију и културу.

У преподневним часовима одржана је света архијерејска литургија у Српској православној цркви, коју је служио епископ будимски Лукијан. У поподневним часовима, у просторијама Српске школе отворена је изложба др Николе Радосава под називом „Бакине приче”.

Никола Радосав, родом из Батање, похађао је Српску основну школу, након које га је животни пут одвео далеко од родног места, али му се увек са радошћу враћа.

— Тројезични свет прича мог детињства (српски, мађарски, румунски), не приметно се угнездио у непознате и скривене углове моје душе. Тројезична свакодневица и обичаји, литургије у православној цркви,

били су камен темељац мог света маште, за који сам дуго мислио да ће изаћи на површину. Крајем 80-тих година прошлог века почео сам да „шкрабам”, а касније да „цртам покретима руке”. У тим радовима тушем са радошћу откривам тројезични, трокултурни свет прича који је саграђен у мом свету маште, у детињству. Већ годинама цртам фантастичну серију под насловом „Бакине приче”, и надам се, не само на своју радост — каже за наш лист др Никола Радосав, данас извршни директор Фондације за бригу о деци „Чањи”, који је поводом Дана државности Мађарске, 20. августа, награђен мађарским Орденом за заслуге средњег реда. Овај изузетан стручњак у области заштите права деце, свој позив често пореди са уметношћу, којој од ране младости припада и сам. Овој изложби су присуствовале многе званице из жупаније, градске управе, гости из Србије, као и многи Батањци.

Програм је настављен у српској православној цркви, где је служено вечерње, а затим је уследило резање славског колача и благосиљање кољива. Овогодишња кума славе, Агота Лунг-Олах, предала је кумство местој Српској самоуправи. Срби из Ба-

тање су ову прилику искористили да поздраве све присутне, који су се у великом броју окупили, као и да упуте речи захвалности руководству града Батање, за сарадњу и подршку у пројекту бетонирања порте цркве, као и за техничку подршку, којом је омогућено да ова прослава буде одржана у наткривеном простору.

Вишедеценијско пријатељство два града, Беочина и Батање, овога пута је резултирало и наступом КУД-а „Бриле” из Беочина, играма у извођењу фолклорне групе и српским народним мелодијама, које су извели чланови тамбурашког оркестра. Публика није остала равнодушна на звуке српског мелоса, тако да се врло брзо придружила играчима и са њима развила коло у порти батањског храма.

У вечерњим часовима, у Дому културе, КУД „Бриле” из Беочина одржао је јадночасовни концерт. Бројна публика је громогласним аплаузом поздравила играче и певаче. Свој ентузијазам и љубав према народној игри и песми, чланови овог културно-уметничког друштва пренели су на све присутне који су након концерта наставили дружење до касно у ноћ.

С. Ђ.

брачни пар — Ангелина и Никола Станојев, родом из Батање, радио на њиховој изради и поставци. Важно је напоменути да су они на овај начин дотирали и главна и северна врата цркве.

мог детињства (српски, мађарски, румунски), не приметно се угнездио у непознате и скривене углове моје душе. Тројезична свакодневица и обичаји, литургије у православној цркви,

